EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 12.2.2025
COM(2025) 41 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa linnaarengu algatuse rakendamine ajavahemikul 2022-2024

Sisukord

1. SISSEJUHATUS 2
2. RAKENDAMINE 2
2.1. Innovatsiooni rahastamine linnades 3
2.2. Suutlikkuse ja teadmiste toetamine linnades 6
2.2.1 Linnade suutlikkuse suurendamine 6
2.2.2 Teadmiste ja poliitikakujundamise toetamine linnades 8
2.3. Juhtimine ja muu tegevus 9
3. ESIMESED TULEMUSED 10
4. KOKKUVÕTE 13

1. SISSEJUHATUS

Euroopa seisab silmitsi mitme väljakutsega, alates majanduse taastumisest ja kaasava ühiskonna ülesehitamisest kuni kliimamuutuste, keskkonnaseisundi halvenemise ja demograafiliste muutuste vastu võitlemise ning rohe- ja digipöördeni. Linnades need väljakutsed koonduvad ning seal saab proovida ja katsetada uusi lahendusi, mis muudavad linnaelu paremaks.

Ühtekuuluvuspoliitikal on tugev linnamõõde ning selle toetust kestlikule linnaarengule tugevdati programmitöö perioodil 2021–2027, et aidata linnadel aktiivselt osaleda kohalike probleemide lahendamiseks võetavate poliitikameetmete kavandamisel ja rakendamisel. Selle tulemusena investeerivad ühtekuuluvusfondid linnadesse üle 100 miljardi euro ning linnad vastutavad otseselt ühtekuuluvuspoliitika programmide raames üle 24 miljardi euro suuruste investeeringute kavandamise ja rakendamise eest.

Lisaks loodi programmitöö perioodiks 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika linnamõõtme raames uus Euroopa linnaarengu algatus (EUI)[1]. 395 miljoni euro suuruse eelarvega algatus[2] on vahend, millega toetatakse igas suuruses linnu, suurendatakse nende suutlikkust ja teadmisi, toetatakse innovatsiooni ning töötatakse välja ülekantavad ja laiendatavad lahendused ELi jaoks olulistele linnaarenguprobleemidele. Tegevust koordineeritakse ja täiendatakse programmiga URBACT[3] ning sellega toetatakse ELi linnade tegevuskava raames tehtavat valitsustevahelist tööd.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse EUI tegevust ja rakendamistulemusi ajavahemikul 1. september 2022 kuni 31. august 2024.

2. RAKENDAMINE

EUI rakendamine usaldati tihedas koostöös Euroopa Komisjoniga Hauts-de-France'i piirkonnale[4]. Hauts-de-France'i piirkond lõi alalise sekretariaadi (edaspidi „EUI sekretariaat"), et viia läbi kõik käesolevas aruandes esitatud igapäevased tegevused. Töö koosneb kahest tegevussuunast, mille eesmärk on: a) innovatsiooni toetamine ning b) suutlikkuse ja teadmiste arendamise, territoriaalse mõju hindamise, poliitika väljatöötamise ja teabevahetuse toetamine (joonis 1). 75 % 395 miljoni euro suurusest eelarvest[5] on ette nähtud tegevussuunale a ja 25 % tegevussuunale b.

---

1 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määruse (EL) 2021/1058 (mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi) artikkel 12.

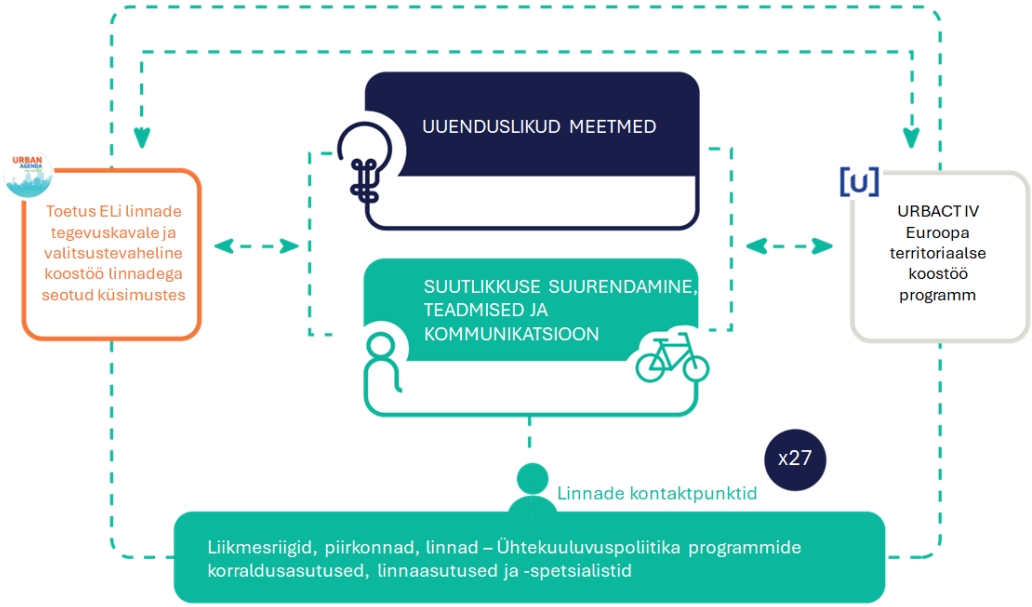
2 Mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise tõttu 2024. aastal vähendati esialgset 400 miljoni euro suurust eelarvet (2018. aasta hindades) 395 miljoni euroni (jooksevhindades).

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määruse (EL) 2021/1059 (mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondist ja välistegevuse rahastutest toetatava Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi (Interreg) erisätteid) artikkel 3. URBACT rahastab linnade võrgustikke, et toetada linnu integreeritud tavade väljatöötamisel.

4 Määruse (EL) 2021/1058 artikli 12 kohaselt usaldati EUI rakendamine Hauts-de-France'i piirkonnale eelarve kaudse täitmise raames. Osalemiskutse EUI eelarve kaudse täitmise kohta avaldati 2021. aasta mais, mille tulemusel valiti 2021. aasta juulis välja Hauts-de-France'i piirkond. Komisjoni ja Hauts-de-France'i piirkonna vaheline leping allkirjastati 2022. aasta augustis.

5 Jooksevhindades

Joonis 1. Euroopa linnaarengu algatuse sekkumisloogika

2.1. Innovatsiooni rahastamine linnades

EUI toetab uuenduslikke tegevusprojekte, mille eesmärk on edendada linnade ümberkujundavat rolli ja läbiproovitud linnainnovatsiooni kasutuselevõttu kogu ELis. Iga projekt võib saada Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) maksimaalselt viis miljonit eurot kaasrahastamismääraga 80 % ja selle toetuse maksimaalne kestus on neli aastat[6]. Toetuskõlblikud taotlejad on linnaasutused või linnaasutuste rühmad (st suurlinnad, linnad või eeslinnad), mille elanike koguarv on vähemalt 50 000 ja mis asuvad ühes ELi liikmesriigis.

See töösuund tugineb linnadega seotud uuenduslike meetmete katseprojektile,[7] mida rakendati programmitöö perioodil 2014–2020. Sellest ajast alates on tehtud mitmeid täiendusi, näiteks: i) suurem keskendumine ühtekuuluvuspoliitika seisukohast olulistele linnauuendustele, ii) tulemuste parem mõõdetavus eelnevalt kindlaks määratud näitajate alusel, iii) suurem keskendumine projektide operatiivsele valmisolekule, laiendamispotentsiaalile ja katsetatud lahenduste korratavusele.

Kavandatud on neli EUI uuenduslike meetmete projektikonkurssi, millest kaks on lõppenud, üks käimas ja üks on kavandatud 2026. aastaks (tabel 1). Esimese kolme projektikonkursi eesmärk on ergutada innovatsiooni teatavates ELi poliitikavaldkondade jaoks olulistes teemavaldkondades, kuid neljas projektikonkurss on kavandatud toetama linnu, kellel on innovatsiooni valdkonnas vähem kogemusi.

6 EUI – uuenduslike meetmete suunised
7 Linnadega seotud uuenduslikud meetmed

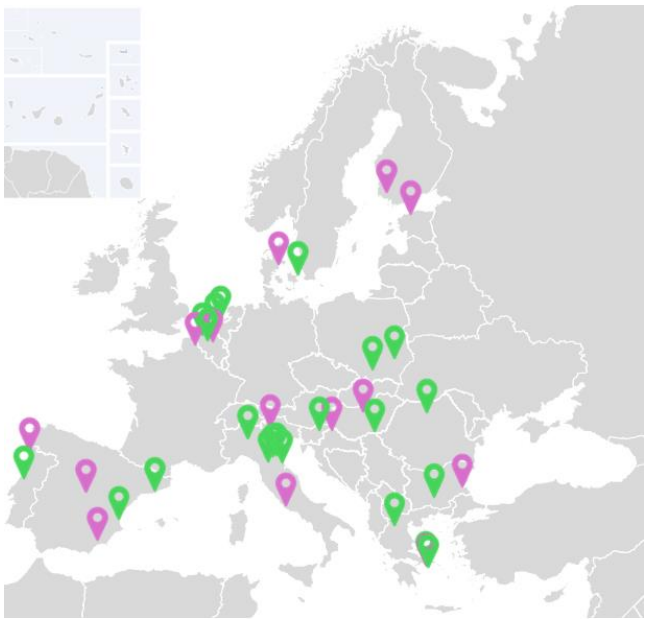
Tabel 1. EUI uuenduslike meetmete projektikonkursid

Projektikonkurss	**Avaldatud (aasta), teema(d)**	**Taotlused**	**Valitud projektid, ERFi kogutoetus (eurodes)**	**Taotluste edukuse määr**
1	2022 – üks teema: Uus Euroopa Bauhaus	99 taotlust 21 liikmesriigist	14 projekti 12 liikmesriigist, 65,2 miljonit eurot	14 %
2	2023 – kolm teemat: Linnade keskkonnahoidlikumaks muutmine, säästev turism, talentide rakendamine kahaneva elanikkonnaga linnades	112 taotlust 21 liikmesriigist	22 projekti 12 liikmesriigist, 98 miljonit eurot	20 %
3	2024 – kaks teemat: Energiasüsteemi ümberkujundamine, tehnoloogia linnas	Konkursikutse lõpptähtaeg 2024. aasta oktoobris	Kavandatud eelarve 90 miljonit eurot	–
4	Kavandatud 2026. aastaks	–	–	–

Kahe projektikonkursi raames valiti välja 36 projekti 16 liikmesriigist (joonis 2). Selleks et parandada geograafilist katvust ja aidata linnadel koostada kvaliteetseid taotlusi, on võetud mitmeid meetmeid, näiteks on korraldatud taotlejatele seminare Kesk- ja Ida-Euroopa liikmesriikides ning loodud linnade riiklike kontaktpunktide võrgustik, mis edendab projektikonkursse kõikides liikmesriikides.

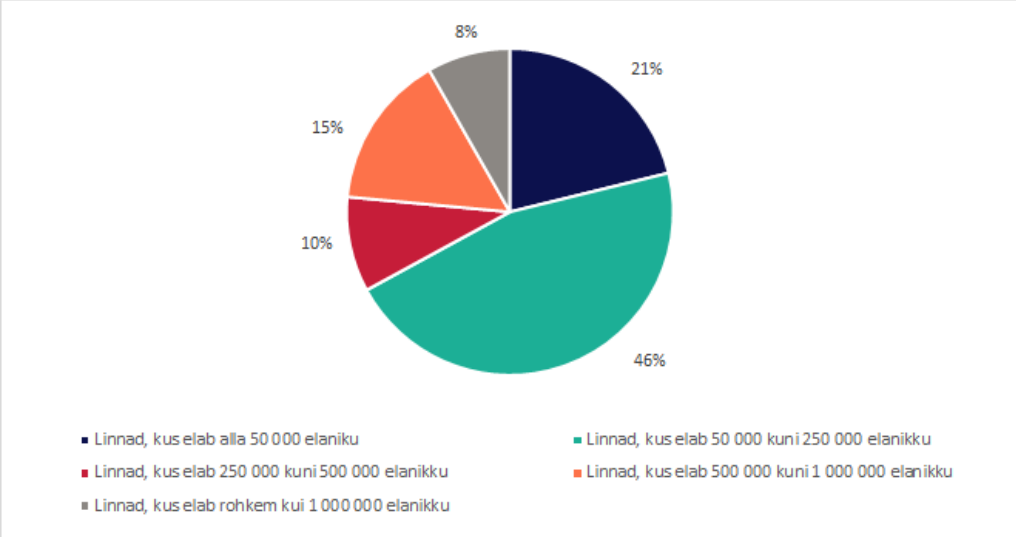
Joonis 2. Uuenduslike meetmete kahe projektikonkursi raames valitud projektide geograafilised asukohad

(projektikonkurss 1: lilla, projektikonkurss 2: roheline)

Mis puudutab nende linnakeskuste rahvaarvu, mille ametiasutused osalevad kahe projektikonkursi raames valitud projektides, siis üle kahe kolmandiku on väikesed ja keskmise suurusega linnad (joonis 3) ning samuti üle kahe kolmandiku on artikli 11 kohased linnad[8].

Joonis 3. Linnaasutuste osakaal elanikkonna suuruse kohta valitud uuenduslike meetmete projektides

Uuendus on see, et osa ERFi toetusest igale uuenduslikule meetmeprojektile on ette nähtud riikidevaheliste üleminekupartnerluste rahastamiseks juhtivate linnaasutuste ja kolme muu ELi linna vahel, millest kaks peavad olema pärit vähem arenenud või üleminekupiirkondadest[9]. Meetod tugineb 2021.–2022. aastal URBACT III kaudu rakendatud linnadega seotud uuenduslike meetmete katselise ülekandmise mehhanismile ning selle eesmärk on anda üle katsetatud uuenduslike lahendustega saadud kogemused ja uurida võimalusi nende kordamiseks muudes linnakeskkondades. Eesmärgiks on ka innustada investeeringuid ühtekuuluvuspoliitika programmide raames ja edendada linnade innovatsioonisuutlikkust väljaspool uuenduslikke meetmeid juhtivaid linnu.

---

8 Artikli 11 kohased linnad on linnad, mille liikmesriigid on valinud kestliku linnaarengu rakendamiseks määruse (EL) 2021/1058 alusel.

9 EUI uuenduslike meetmete suunised taotlejatele

2.2. Suutlikkuse ja teadmiste toetamine linnades

2.2.1 Linnade suutlikkuse suurendamine

EUI suutlikkuse suurendamise meetmed võeti kasutusele 2023. aastal ja neid rakendatakse katsemeetmetena 2024. aasta lõpuni[10]. Need meetmed hõlmavad kolme liiki tegevusi: linnadevahelised vahetused, vastastikused eksperdihinnangud ja suutlikkuse suurendamise üritused. Nendega soovitakse parandada linnade suutlikkust kestliku linnaarengu strateegiate, poliitika ja tavade kavandamisel ja rakendamisel integreeritud ja kaasaval viisil. Samuti toimivad nad täiendavalt ja koordineeritult URBACT IV-ga[11].

Linnadevaheline kogemustevahetus[12] on alt-üles suunatud ja nõudlusest lähtuv tegevus, mis põhineb pideval projektikonkursil. See toob lühiajalise külastuse jooksul kokku taotleja linnaasutuse, kes seisab silmitsi konkreetse probleemiga, ja teise liikmesriigi linnaasutuse, kellel on asjatundlikkus selle probleemi lahendamiseks. Kogemustevahetus on tõhus vastastikune õpe.

Linnaasutuste huvi linnadevaheliste kogemustevahetuste vastu kasvab pidevalt. 31. augustiks 2024 oli 22 liikmesriigis asuvatelt linnadelt laekunud 60 taotlust. Enamiku taotlustest esitasid Itaalia, Hispaania, Portugali ja Soome linnad. 40 vahetust[13] on käimas või lõpule viidud, mis hõlmavad kokku 88 linnaasutust (joonised 4 ja 5). Enamik (88 %) kaasatud linnadest on väikesed ja keskmise suurusega linnad ning need jagunevad peaaegu võrdselt vähem arenenud, ülemineku- ja enam arenenud piirkondade vahel. Rohkem kui 60 % on artikli 11 kohased linnad.

Joonis 4. Linnaasutused, kes osalevad linnadevahelistes kogemustevahetustes kui „probleemiga linnad“

Joonis 5. Linnaasutused, kes osalevad linnadevahelistes vahetustes kui „kogemusega linnad“

Lisaks toetatakse vastastikuseid eksperdihinnanguid,[14] mis hõlmavad linnade rühmi, et võrrelda integreeritud linnaarengu strateegiaid, mis on kestliku linnaarengu aluseks[15]. Eesmärk on parandada strateegia kavandamist ja rakendamist. Iga vastastikune hindamine koosneb kuni neljast hinnatavast linnast, tehes koostööd kuni kuue linna esindajatega, kes tegutsevad

[10] EUI rahastamisotsuse 2023.–2024. aasta tööprogrammis on sätestatud suutlikkuse suurendamise meetmete katseetapp.
[11] URBACT IV rakendusperiood on 2021–2027.
[12] EUI linnadevahelise vahetuse suunised taotlejatele
[13] Taotluste edukuse määr oli üle 85 %.
[14] EUI vastastikuse hindamise suunised taotlejatele
[15] Nagu on määratletud määruse (EL) 2021/1058 artiklis 11.

vastastikuse eksperdihinnangu andjana, et lahendada tuvastatud probleem[16]. Korraldatakse iga-aastaseid projektikonkursse, mis on suunatud artikli 11 kohastele linnadele, kes kandideerivad hinnangut ootavate linnadena, ning kutsuvad teisi linnu kogu Euroopa Liidust osalema vastastikuste eksperdihinnangute tegijatena.

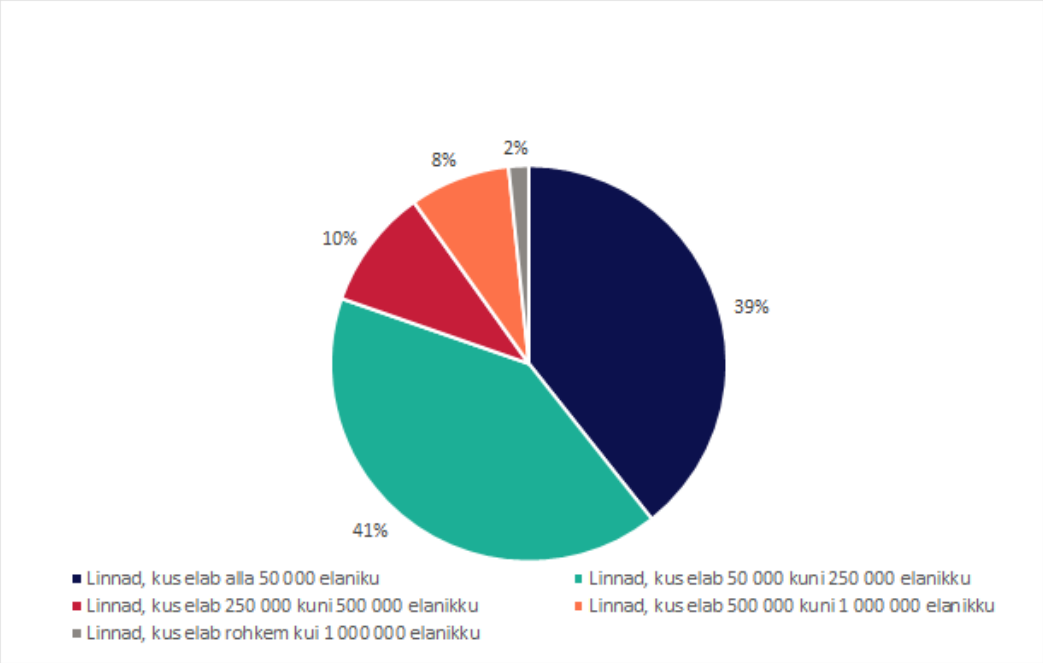
Joonis 6. Vastastikuste eksperdihinnangute geograafiline katvus (hinnangut saavad linnad: lilla, eksperdihinnangu andvad linnad: roheline)

[16] Tuginedes Teadusuuringute Ühiskeskuse ja regionaalpoliitika peadirektoraadi vastastikuse hindamise metoodikale ja vahenditele.

31. augustiks 2024 viidi läbi kolm vastastikust hindamist, mille käigus toimusid kohapealsed üritused Thessalonikis (EL), Coimbras (PT) ja Kaliszis (PL). Nendel osales ligikaudu 150 osalejat, kes esindasid 12 liikmesriiki. 54 osalejat olid linnaasutused, kes tegutsesid kas hinnangut saava linnana (10) või vastastikuse hindajana (44) (joonis 6). 80 % kaasatud linnaasutustest olid väikesed ja keskmise suurusega linnad (joonis 7) ja umbes pooled olid vähem arenenud piirkondadest. Enamik hinnangut saavatest linnadest olid väikesed ja keskmise suurusega linnad ning pärinesid vähem arenenud või üleminekupiirkondadest.

Joonis 7. Vastastikustes eksperdihinnangutes osalevate linnaasutuste osakaal elanikkonna suuruse kohta

Suutlikkuse suurendamise üritused[17] toovad kokku linnade ametiasutused, korraldusasutused, komisjoni ja muud peamised osalejad, et vahetada teavet ja näidata koostoimet ühtekuuluvuspoliitika vahendite ja programmide ning ELi linnade tegevuskava vahel. Need üritused aitavad kaasa nn linnaspetsialistide kogukonna loomisele. Protsess hõlmab korraldusasutustele suunatud iga-aastaseid projektikonkursse, et väljendada huvi ürituste korraldamise vastu koos Hauts-de-France'i piirkonnaga.

31. augusti 2024 seisuga oli korraldatud Torinos (IT), Timisoaras (RO), Ljubljanas (SI), Zadaris (HR), Tourcoingis (FR), Budapestis (HU), Tamperes (FI) ja Brüsselis (BE) kaheksa suutlikkuse suurendamise üritust. Nendel üritustel osales ligikaudu 500 osalejat, kellest 160 olid linnaasutuste esindajad.

2.2.2 Teadmiste ja poliitikakujundamise toetamine linnades

Mitu EUI töösuunda toetavad linnade teadmiste ja poliitika kujundamise suutlikkust. Erinevates liikmesriikides loodi linnade kontaktpunktide võrgustik[18]. Käesoleva aruandega hõlmatud ajavahemikul määrati 25 linnade kontaktpunkti[19]. Enamik linnade kontaktpunkte on ka riiklikud URBACTi kontaktpunktid ning koordineerimine on tagatud ka juhul, kui kaks erinevat

[17] Tuginedes ühtekuuluvuspoliitika linnaarengu võrgustikule programmitöö perioodil 2014–2020, mis toetas teabevahetust linnade vahel, kes rakendavad ühtekuuluvuspoliitika raames kestliku linnaarengu strateegiaid, ja linnade vahel, kes juhivad linnade uuenduslikke meetmeid.

[18] EUI linnade kontaktpunktide volitused.

[19] Prantsusmaal ja Luksemburgil on ühine linnade kontaktpunkt, Itaalia kontaktpunkti määramine on veel pooleli.

kontaktpunkti ei asu samas üksuses.

Loodi uus teadmiste platvorm Portico[20]. Platvormi eesmärk on koondada olemasolevaid linnadega seotud teadmisi ja võidelda teadmiste allikate killustatuse vastu, et toetada linnaspetsialiste kõigil tasanditel. Üks selle komponente on Urban Panorama, mille eesmärk on juhendada kasutajaid ELi linnaalgatuste, programmide ja organisatsioonide osas. See vahend töötatakse välja järk-järgult ja selle esimene versioon on juba kättesaadav[21].

2024. aastal viidi läbi esimene kogu ELi hõlmav tulevikku suunatud uuring. Seda viiakse läbi iga kahe aasta tagant, et küsida linnaasutustelt ja -spetsialistidelt teavet peamiste suundumuste, probleemide, teadmuslünkade ja kestliku linnaarengu toetusvajaduste kohta. Tulemused annavad Hauts-de-France'i piirkonnale teavet linnakogukonna areneva dünaamika ja vajaduste kohta. Esimese uuringu puhul saadi 25 ELi liikmesriigist 364 vastust, millest üle 70 % saadi linnaasutustelt[22].

Peatselt käivitatakse ka mitu kapitaliseerimismeedet[23] EUI poliitikalaborite ja muude teadmustoodete vormis. Eesmärk on toetada linnaasutusi ja -spetsialiste tõenditel põhinevas poliitikakujundamises ja avaliku sektori investeeringute kvaliteedi tagamisel, eelkõige ühtekuuluvuspoliitika raames. Erilisi jõupingutusi tehakse selleks, et jõuda väikeste ja keskmise suurusega linnadeni, millel ei ole veel piisavat suutlikkust olemasolevatele kogemustele ja teadmistele juurdepääsuks.

EUI toetab ka ELi linnade tegevuskava – mitmetasandilist valitsemisalast koostööd, mis loodi 2016. aastal Amsterdami paktiga[24][25]. Töötati välja ja võeti kasutusele teenustepakett, et aidata temaatilistel partnerlustel oma tegevuskavasid ellu viia, ning antakse abi uute partnerluste loomiseks. EUI võib toetada ka valitsustevahelist koostööd linnadega seotud küsimustes,[26] kui sellist toetust taotleb üks või mitu liikmesriiki ja kui see on komisjoniga kokku lepitud.

Korraldati mitmeid teavituskampaaniaid uuenduslike meetmete projektikonkursside, suutlikkuse suurendamise meetmete, Portico käivitamise ja ELi partnerluse liikmetele linnade tegevuskava kohta. Loodi EUI veebisait ja EUI uudiskiri. Sellel uudiskirjal on juba üle 5 000 tellija.

2.3. Juhtimine ja muu tegevus

Kehtestati EUI juhtimismudel,[27] et tagada kõigi tegevusvoogude juhtimine ja operatiivne rakendamine tõhusal ja kaasaval viisil. Sellega nähakse ette mehhanism, mis võimaldab tegevustevahelist sünergiat ja kõiki asjaomaseid sidusrühmi kaasavat strateegiliste suuniste protsessi ning koosneb järelevalvenõukogust ja juhtrühmast.

Järelevalvenõukogusse kuuluvad komisjoni, Hauts-de-France'i piirkonna ja EUI sekretariaadi esindajad. Järelevalvenõukogu jälgib rakendamist, eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme, iga tegevussuuna meetmete väljatöötamist ja rakendamist, tulemuste seiret ning rahaliste vahendite kasutamist. Sellega tagatakse, et juhtrühma strateegilised nõuanded integreeritakse

---

20 Portico

21 Urban Panorama | Portico

22 Uuringuaruanne avaldatakse 2024. aasta lõpus.

23 Tegevused ja/või protsessid, mis kasutavad ära EUI tegevusest tulenevaid teadmisi, sealhulgas uuenduslikud meetmed, suutlikkuse suurendamise tegevused, teadmuspõhiseid tegevused jne. Kapitaliseerimismeetmed pakuvad ka võimalusi sünergia arendamiseks teiste ELi algatuste ja programmidega.

24 Amsterdami pakt 2016

25 Nagu on sätestatud 2021. aasta Ljubljana kokkuleppes ja selle mitmeaastases tööprogrammis, mille ELi ministrid on vastu võtnud.

26 Määruse (EL) 2021/1058 artikkel 12. Toetus võib hõlmata tehnilisi ja/või temaatilisi eksperditeadmisi. Käesoleva aruandega hõlmatud ajavahemikul sellist toetust ei taotletud.

27 Määruse (EL) 2021/1058 artikkel 12.

vajaduse korral operatiivtegevusse.

Juhtrühm tegutseb nõuandva organina. Juhtrühma teavitatakse EUI strateegilisest rakendamisest, eelkõige tegevuse sidususe ja prioriteetide osas, ning juhtrühm annab rakendamise kohta nõu. Juhtrühmas on esindatud komisjon, Hauts-de-France'i piirkond, EUI sekretariaat, ELi eesistujariikide kolmik, URBACTi korraldusasutus ja sekretariaat, Regioonide Komitee, kaks Euroopa linnade liitu, Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu ning Eurocities.

Käesoleva aruandega hõlmatud ajavahemikul korraldati mõlema juhtorgani kolm koosolekut. Vastastikuse osalemise ja teabevahetusega tagati vastavus ja kooskõla programmi URBACT IV ja ELi linnade tegevuskava juhtimisprotsessidega.

EUI rahalistest vahenditest eraldati märkimisväärne osa tegevusele – enam kui pool 395 miljoni euro suurusest eelarvest[28]. Valminud on järelevalvesüsteemi esimene versioon[29] ja peagi käivitatakse edusamme näitav tulemustabel.

Programmiga URBACT IV tehti tihedat koostööd, et saavutada üldine koordineerimine, koostoime ja vastastikune täiendavus, eelkõige nende kahe vahendi suutlikkuse ja teadmiste suurendamise meetmete vahel[30]. URBACTiga tehtava koostöö kaudu aitas EUI kaasa ka ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide rakendamisele.

3. ESIMESED TULEMUSED

EUI kavandati koos peamiste osalejatega,[31] et toetada strateegiat ja poliitika kujundamist, integreeritud ja kaasavat rakendamist ning linnadega seotud innovatsiooni.

Pärast esimest kahte rakendusaastat on EUI saavutanud oma esimesed tulemused. Algatusega pakutakse integreeritud teenuseid, mis toetavad igas suuruses linnu. Meetmeid on võetud EUI tegevussuundade vahelise koostoime raames ning URBACT IV-ga loodud koordineerimise ja vastastikuse täiendavusega. Lisaks kombineerib EUI ELi linnade tegevuskava tegevusi ja sisendeid ning loob sünergiat muude oluliste ELi algatustega.

Mis puudutab käesoleva aruandeperioodi jooksul EUI poolt toetatud 444 linnaasutuse geograafilist jaotust, siis kaks kolmandikku neist on pärit vähem arenenud ja üleminekupiirkondadest. Enamik toetusesaajaid (73 %) on väikesed ja keskmise suurusega linnad ning 70 % artikli 11 kohased linnad. 25 % toetatud linnadest osaleb ka URBACTis, kinnitades tihedaid sidemeid EUI ja muude ühtekuuluvuspoliitika vahendite vahel.

Lõpule on viidud kaks 2022. ja 2023. aastal algatatud uuenduslike meetmete projektikonkurssi, mille tulemusena on 16 liikmesriigis ellu viidud 36 projekti ERFi toetusega üle 163 miljoni euro. Tänu riikidevahelistele partnerlustele tegeleb 85 linnast koosnev võrgustik innovatsiooniga, jagab kogemusi ja inspireerib ühtekuuluvuspoliitika meetmeid, nagu algatus „Uus Euroopa Bauhaus", linnade keskkonnahoidlikumaks muutmine, säästev turism ning talentide rakendamine kahaneva elanikkonnaga linnades. Seda võrgustikku täiendatakse peagi täiendavate projektidega energiasüsteemi ümberkujundamise ja linnades kasutatava tehnoloogia valdkonnas. Projektikonkursside raames on stimuleeritud koostoimet ELi missioonidega, eelkõige kliimaneutraalsete ja arukate linnade missiooniga, ning muude oluliste ELi algatustega.

---

[28] Jooksevhindades

[29] Järelevalvesüsteemi laiendatakse järk-järgult ja see kajastab peamiste tulemusnäitajate kaudu EUI väljundit, tulemusi ja mõju seoses selle eesmärkidega.

[30] EUI ja URBACT täiendavad teineteist mitmel viisil, nt toetab EUI lühiajalisi linnadevahelisi kogemustevahetusi, samas kui URBACT rahastab linnade pikaajalisi võrgustikke. Need vahendid korraldavad ka ühisüritusi ning ELi teabeplatvormi kaudu on kättesaadavad mitmed URBACTi teadmusressursid.

[31] Regioonide Komitee, Euroopa linnade võrgustikud ning konsultatsioonid liikmesriikide ja linnade sidusrühmadega.

Fuenlabrada (ES) katsetab uut eluasememudelit, mis põhineb põlvkondadevahelisel solidaarsusel ja uue Euroopa Bauhausi põhimõtetel. See aitab taaselustada linnakeskust, kus eluasemete kvaliteet on halvenenud, vabade ruumide arv nii elukondliku kui ka ärikinnisvara puhul on kõrge ning elanikkond vananeb. **Budapest (HU)** seisab silmitsi kõrgetest energiahindadest tingitud eluasemekriisiga ning katsetab integreeritud taskukohaste eluasemeteenuste mudelit, mis hõlmab uue Euroopa Bauhausi põhimõtteid ja arendab välja teenuste kogumi, mis on suunatud nii avaliku kui ka erasektori varudele.

Bologna (IT) kombineerib infotehnoloogiat, looduspõhiseid lahendusi ja „kodanikest teadlasi“,[32] et linnaosad oleksid loodusega ühendatud ning et luua „kohanduvate roheliste rakkude“ meetod, mis aitaks lahendada linnade soojussaarte nähtust. **Brugge (BE)** katsetab sinise ja rohelise taristu lahendusi, et leevendada üleujutus- ja põuaohtu ning parandada vee kvaliteeti, kasutades selleks ka oma ajaloolist põhjaveevõrku.

Stalowa Wola (PL) testib tingimuste loomist kosmosetööstuse talentidele, arendades linna mitmemõõtmelist spetsialiseerumist, mis hõlmab kosmoselaborit, akadeemiat ja nelikheeliksit esindavat klastrit. **Haskovo (BG)** katsetab uuendusliku MedTechHubi loomist, mis ühendab meditsiini- ja digisektoreid ning pakub teenuseid ja haridusvõimalusi, eelkõige noortele talentidele, ning toetab üleminekut kestlikule kohalikule majandusele.

Kopenhaagen (DK) on teerajaja andmepõhise ja kogukonnakeskse turismi juhtimise vallas, arendades foto- ja häälerakendust, et kaasata, koguda ja analüüsida kasutajate andmeid nende kogemuste kohta. **Coimbra (PT)** katsetab suurtel keelemudelitel põhinevat säästva turismi veebiportaali, mida rikastatakse tegelike andmetega sihtkoha kohta ja personaalsete reisimarsruutidega turistidele.

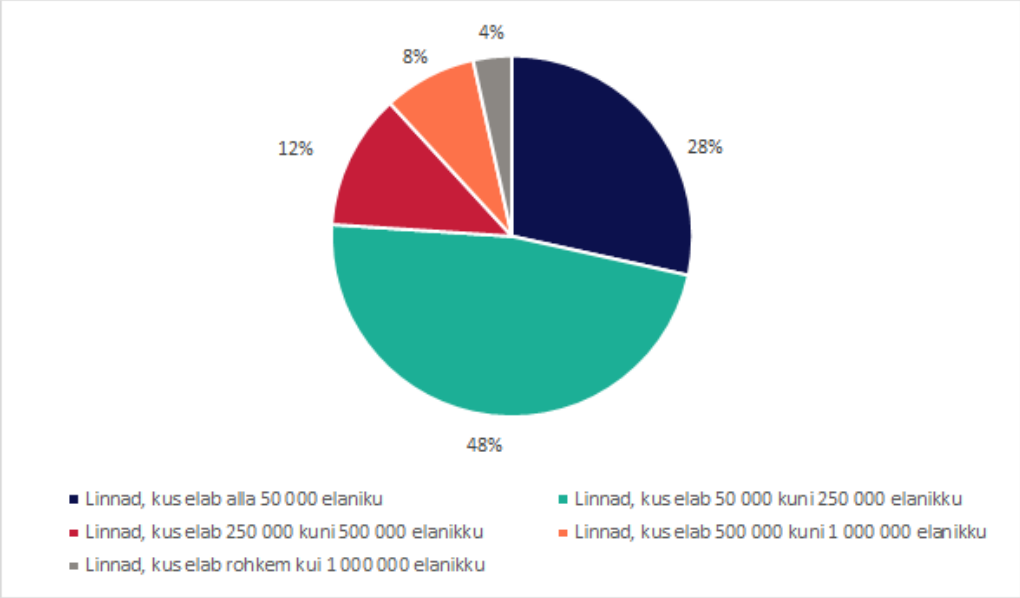
Autoriõigused: pilt 1 ©Gettyimages.be/zak00; pilt 2 ©Gettyimages.be/DrAfter123; pilt 3 ©Gettyimages.be/guoya; pilt 4 ©Gettyimages.be/Annika McFarlane.

Suutlikkuse suurendamise meetmed on suunatud eelkõige linnade toetamisele, rakendades ERFi üle 24 miljardi euro suurust investeeringuosa, mis on ette nähtud linnade kestlikuks arenguks[33]. Kuigi tegemist on katseetapiga, leiavad osalejad juba praegu, et meetmed avaldavad mõju[34].

[32] Kodanikust teadlased on üldsuse liikmed.
[33] Põhineb enam kui 1 100 integreeritud linnaarengu strateegial.
[34] Põhineb suutlikkuse suurendamise meetmetes osalejatelt saadud tagasisidel.

Meetmetes on osalenud 485 linnaspetsialisti, kellest peaaegu 60 % olid linnaasutuste ja kaks kolmandikku artikli 11 kohaste linnade esindajad. Suutlikkuse suurendamise meetmetega toetatakse eelkõige väiksemaid linnu, sest 76 %-l nendes meetmetes osalevatest linnadest on alla 250 000 elaniku (joonis 8).

Joonis 8. Suutlikkuse suurendamise meetmetes osalevate linnaasutuste osakaal (%) linnade elanike arvu kohta.

Suutlikkuse suurendamise meetmete osana on linnadevahelised kogemustevahetused hõlmanud mitmesuguseid teemasid, nagu taskukohane eluase, sotsiaalne kaasatus, liikuvus, kliimamuutustega kohanemine, digipööre, linnade taaselustamine, turism ja juurdepääs rahastamisele. Vastastikused eksperdihinnangud on parandanud linnade suutlikkust sidusrühmade kaasamisel ja valdkondadevahelisel koostööl, strateegiate ühendamisel ELi ja ülemaailmsete tegevuskavadega ning maapiirkondadega, samuti rahalise toetuse abil. Suutlikkuse suurendamise üritustel on käsitletud mitmesuguseid teemasid, nt integreeritud strateegia kujundamine, funktsionaalsed linnapiirkonnad, integreeritud territoriaalsed investeeringud ja kogukonna juhitud kohalik areng, rohepööre ja innovatsiooni ökosüsteemid.

Loodud on koordineerimine ja täiendavad meetmed URBACT IV-ga. URBACTi toetatavad linnad tegutsevad EUI suutlikkuse suurendamise meetmetes ekspertidena. URBACT on teinud koostööd ka strateegilise partnerina Portico teadmusplatvormi loomisel. Koordineeritud tegevuse ja sünergia tagamiseks on vaja säilitada tihedad sidemed EUI ja URBACTi vahel.

Loodud on linnade kontaktpunktide võrgustik, mis suurendab nõudlust EUI teenuste järele kõigis liikmesriikides. See on EUI kõigi tegevuste katalüsaatoriks ning on suunatud linnakogukondadele, eelkõige väiksematele linnadele ja korraldusasutustele. Võrgustikul on valdkonnaülene ülesanne edendada kõiki töövooge ning esialgne mõju on juba näha. Võrgustiku sotsiaalmeedia kogukond kasvab kiiresti – 2024. aastal korraldatakse või jätkub enam kui 400 meediakampaaniat. Võrgustik vajab oma teenuste tõhusaks osutamiseks jätkuvat ja sihipärast toetust, kuna EUI pakub arvukaid tegevusi.

Teadmusplatvorm Portico pakub linnaspetsialistidele vajalikku juurdepääsu teadmistele ja teabele ELi algatuste kohta. See sisaldab enam kui 1 600 teadmusressurssi ja innustab ligi 2 000 linnaspetsialistist koosnevat kogukonda. Platvormil on peagi kättesaadav ka komponent, mis sisaldab paljutõotavaid ja edukaid linnatavasid, mis tulenevad ühtekuuluvusfondidest kogu Euroopa Liidus toetatavatest projektidest. Portico püüab Urban Panorama väljatöötamisega luua

järk-järgult vahendi, mis ühendab kasutajaid vajaduspõhiselt asjakohaste Euroopa algatuste ja osalejatega. Tuleb jätkata jõupingutusi platvormi ja eelkõige selle Panorama vahendi laiendamiseks, et säilitada hoog ja areneda edasi ELi linnadega seotud teadmiste juurdepääsuportaaliks.

Käimas on poliitikalaborite vormis rakendatud esimesed kapitaliseerimismeetmed ning algetapis tegi Hauts-de-France'i piirkond koostööd URBACT IV-ga ning koos korraldati edukalt mitu „linnalaborit" energiasüsteemi ümberkujundamise ja kohalike toidusüsteemide teemal. Seoses territoriaalse mõju hindamisega uurib Hauts-de-France'i piirkond praegu toetusmeetmete liike. Arvestades linnade olulist rolli ELi ja riikliku poliitika elluviimisel, on linnade kestliku arengu jaoks keskse tähtsusega eeskirjad, milles tunnistatakse piirkondade erinevaid vajadusi. Kuna peamised Euroopa osalejad[35] selles valdkonnas on välja töötanud territoriaalse mõju hindamise vahendid ja meetodid, on eesmärk tugineda olemasolevatele vahenditele ja võtta 2025. aasta alguses kasutusele meetmed, mis vastavad linnade vajadustele.

ELi linnade tegevuskava toetamine on andnud tulemusi, uued partnerlussuhted on käimas ja uusi on ka tulemas. Alates 2022. aastast on EUI toetanud nelja temaatilise partnerluse loomist linnade keskkonnahoidlikumaks muutmise, säästva turismi, võrdõiguslikkuse linnade ja toidu valdkonnas. 2024. aasta lõpuks on kavas luua kaks täiendavat partnerlust „veetundlik linn" ja „hoonete süsinikuheite vähendamine, integreeritud renoveerimisprogrammid ning kohalikud kütte- ja jahutuskavad". ELi linnade tegevuskava toetamise eeldatav mõju on kõigi osalejate suurem suutlikkus töötada mitmetasandilise valitsemise koostöö keskkonnas.

Käivitatud on mitu kommunikatsioonitegevust. Erinevate sotsiaalmeediaplatvormide kaudu on EUI jõudnud rohkem kui 28 000 jälgijani. Käesoleva aruandega hõlmatud ajavahemikul oli EUI üritustel registreeritud osalejaid kokku üle 3 000. Märkimisväärseid jõupingutusi tehti 2023. aastal Torinos toimuva 5. linnafoorumi edendamiseks, kus EUI ametlikult käivitati, ning 2025. aasta juunis Krakówis toimuva 6. linnafoorumi ettevalmistamiseks.

4. KOKKUVÕTE

Linnadeta ei saa Euroopa oma eesmärke saavutada. Euroopa Komisjon jätkab koostööd linnaasutustega, et linnu toetada. Selles kontekstis toimib EUI integreeritud vahendina ja toetusmehhanismina igas suuruses linnadele kogu ELis Sellega toetatakse linnu konkreetsete meetmetega, nagu vastastikune õppimine, kogemused ja teadmised ning innovatsiooni rahastamine, et toetada ühtekuuluvuspoliitika eesmärke. EUI aitab linnadel lahendada nende ees seisvaid arvukaid probleeme.

EUI rakendamist jätkatakse nõudluspõhise lähenemisviisiga, mille puhul linnade vajadused jäävad strateegiliste ja operatiivsete valikute tegemisel esiplaanile ning mille eesmärk on pakkuda toetusesaajatele kõige asjakohasemat tuge. Pidevat tähelepanu pööratakse sellele, et tagada tõhus tagasisideahel linnade ja linnaspetsialistidega linnade kontaktpunktide võrgustiku ja algatuse töövoogude raames toimuva suhtluse kaudu.

EUI jätkab tihedat koostööd linnavaldkonna peamiste organisatsioonide ja võrgustikega ning suurendab koostoimet muude oluliste ELi algatustega. Maksimaalseid jõupingutusi tehakse selleks, et suurendada selle teenuste kasutamist igas suuruses linnades kõigis liikmesriikides. Toetusesaajatelt kogutakse tagasisidet 2025. aastal toimuva vahehindamise kaudu. EUI on pühendunud tugevdatud ja sidusate poliitikameetmete elluviimisele ELis ning see hõlmab panustamist tulevasse Euroopa linnade poliitilisesse arengukavasse.

[35] Nt ESPON, ELi Teadusuuringute Ühiskeskus ja valitsustevahelised osalejad.